

Asia: VN/13298/2019

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä velkajärjestelylain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tässä lausunnossa otamme Yrittäjän talousavun (ent. Yritys-Suomi Talousapu neuvontapalvelu) puolesta kantaa lähinnä yrittäjiä/elinkeinonharjoittajia koskeviin muutosesityksiin.

Esityksessä ehdotetaan useita muutoksia yritystoiminnassa epäonnistuneiden yrittäjien velkajärjestelyyn pääsyn helpottamiseksi ja uuden alun nopeuttamiseksi. Velka-järjestelyn edellytykset ja esteperusteet olisivat jatkossa aikaisempaa kevyemmät, velkajärjestelyhakemus voitaisiin tehdä konkurssimenettelyn vaiheesta riippumatta ja kurssiin asetetun velallisen tiedonsaantia velkajärjestelyyn hakeutumisen mahdollisuudesta parannettaisiin. Myös elinkeinotoimintaa yhä harjoittavien luonnollisten henkilöiden pääsyä velkajärjestelyyn helpotettaisiin.

Esityksessä ehdotetaan myös useita muita muutoksia, joiden tavoitteena on helpottaa velallisten pääsyä velkajärjestelyyn ja selviytymistä maksuohjelmasta. Velallisten yhdenvertaisuuden turvaamiseksi valtaosa ehdotetuista muutoksista koskisi kaikkia velallisia.

Näillä muutoksilla tähdätään ennen kaikkea siihen, että velkajärjestelyyn pääsy nopeutuisi ja helpottuisi ja menettely tehostuisi.

Pidämme näitä tavoitteita yrittäjien kannalta erittäin tärkeinä ja kannatettavina.

Kokonaisuutena mietinnössä ehdotetut muutokset ovat mielestämme hyvin perusteltuja ja kannatettavia.

Kannattamme myös sitä, että säännös maksuohjelman kolmen vuoden kestosta ehdotetaan ulotettavaksi koskemaan kaikkia velallisia, jolloin myös rehellisillä yrittäjillä on mahdollisuus halutessaan vapautua veloistaan ja aloittaa uudestaan ilman velkataakkaa enintään kolmen vuoden pituisen maksuohjelman suorittamisen jälkeen. Yrittäjien veloista vapauttamisen helpottaminen edistää myös sitä, että yrittäjät eivät syrjäydy työmarkkinoilta vaan voivat aloittaa liiketoiminnan uudelleen aiemmista kokemuksistaan viisastuneina.

Pidämme myös hyvänä, että Velkajärjestelylain 9 §:ään lisätään säännös maksukyvyttömiä yrittäjien pääsystä menettelyyn ilman, että 9 §:ssä säädetyt muita edellytyksiä tutkitaan. Katsomme tämän parantavan monen elinkeinonharjoittajan mahdollisuutta päästä velkajärjestelyyn.

Samoin kannattamme ehdotusta pysyvän työttömyyden määrittelyn muuttamista perusteltuna. Kuten mietinnässä todetaan, pitkäaikaistyöttömänä pidetään tyyppillisesti henkilöä, joka on ollut yhtäjaksoisesti työttömänä 12 kuukautta tai pidemmän ajan. Edellä esitetyn valossa vaikuttaisi siltä, ettei velkajärjestelylain 9 a §:ssä tarkoitettu pysyvältä työttömyydeltä ole perusteltua edellyttää pidempää kestoja kuin pitkään jatkuneelta työttömyydeltä vakiintuneesti edellytetään.

Elinkeinonharjoittajille ja yrittäjille valtakunnallisesti neuvontaa antavana tahona kokemuksemme myös on, että yksityishenkilön velkajärjestelylain voimaantulon jälkeen vuosina 2015 ja 2016 elinkeinonharjoittajan velkajärjestely oli paljon esillä erilaisissa tiedotuskanavissa ja kyselyjä järjestelystä tuli myös Yrittäjän talousapuun melko runsaasti. Sen jälkeen asia ei ole juuri ollut esillä, eivätkä yrittäjät eivätkä myöskään yrittäjille neuvontaa antavat tahot tiedä ja tunne mahdollisuutta.

Myös Yrittäjän talousapu neuvontapalvelussa tulee jatkuvasti vastaan tilanteita, joissa velkajärjestelyä ei ole voitu suositella haettavaksi siksi, ettei elinkeinotoimintaa voida pitää nykyisen määrittelyn mukaan melko pienimuotoisena. Elinkeinonharjoittajien velkajärjestelyyn pääsyn helpottamiseksi olisi perusteltua ehdotuksen mukaisesti mahdollistaa velkajärjestely myös sellaisille elinkeinonharjoittajille, jotka työllistävät itsensä lisäksi yhden tai kaksi henkilöä.

Olemme myös samaa mieltä, että maksukyvyttömyyden muut vaikutukset yrittäjille, erityisesti sosiaalinen leimaautuminen, oikeudelliset seuraukset, kuten yrittäjille määrättävä elinkeinotoiminnan harjoittamiskielto, ja jatkuva kyvyttömyys maksaa velkoja takaisin, ovat merkittäviä pidäkkeitä yrittäjille, jotka pyrkivät aloittamaan liiketoimintaa tai saamaan uuden mahdollisuuden, vaikka on näyttöä siitä, että maksukykynsä menettäneet yrittäjät onnistuvat todennäköisemmin seuraavalla kerralla paremmin. Suomen Early Warning toimintamallissa, joka toimii ja kehitetään nimellä Yrittäjän talousapu, pyritään vaikuttamaan myös yleiseen ilmapiiriin liiketoiminnassa epäonnistumiseen ja siihen liittyvään häpeään varsinkin viestinnällä ja tiedottamisella, joihin tullaan kiinnittämään jatkossa paljon huomiota.

Eräs merkittävä syy kokemuksemme mukaan velkajärjestelyhakemusten vähäisyydelle on myös se, ettei velkajärjestelyssä voida edellyttää yritystoimintaa koskevia järjestelyjä. Päästäkseen velkajärjestelyyn elinkeinonharjoittajan olisi ensin tehtävä tarvittavat yritystoiminnan järjestelyt ja vasta sitten hakeuduttava velkajärjestelyyn. Tähän ei heikon taloustilanteen vuoksi ole aina aikaa. Yrittäjät hakevat apua ja neuvontaa aivan liian myöhään. Toisaalta, jos toiminnan jatkamiselle katsotaan olevan edellytyksiä, elinkeinon- tai ammatinharjoittajan on hankittava velkajärjestelyhakemuksen tekemistä varten tarvittavat asiantuntijaselvitykset muun muassa toiminnan jatkamiskelpoisuudesta ja tilinpäätöksestä. Kuten mietinnössä toetaan, velallinen pystyy hankkimaan esimerkiksi asiantuntijalausannon noin tuhannen euron kustannuksella. Kaikilla ei ole enää varaa tähän. Käytännössä myös asiantuntijalausuntojen taso ja siten niistä tuomioistuimelle ja velkojille tuleva hyöty velkajärjestelyn edellytysten arviointiin on ollut vaihteleva. Lain voimaantulon jälkeen koulutettiin noin 70 asiantuntijaa laatimaan lausuntoja. Koulutusta ei ole järjestetty enää muutamaan vuoteen. Yrittäjän talousapu palvelua edelleen kehitettäessä myös tähän pyritään löytämään uusia ratkaisuja.

Tilanteessa, jossa velallinen voi hakeutua kumpaan tahansa menettelyyn velkajärjestelyyn tai yrityssaneeraukseen, velallisella on mahdollisuus valita menettelyjen välillä. Velkajärjestely on elinkeinonharjoittajalle usein edullisempi menettely muun muassa menettelyyn liittyvien kustannusten ja ohjelman keston kannalta. On olennaista, että velallinen saa asiantuntevaa neuvontaa tehdessään päätöksen maksukyvyttömyysmenettelyyn hakeutumisesta, tässä yrittäjää auttaa Yrittäjän Talousapu.

Lopuksi liittyen yritystoimintansa lopettamaan joutuneen yrittäjän uuden yritystoiminnan käynnistämisen helpottamiseen kannatamme vahvasti työryhmän seuraavaa esitystä, joka liittyy muun muassa verohallinnon käytäntöihin sekä muihin elinkeinotoiminnan esteisiin: ”Direktiivin kannalta on erityisesti arvioitava sitä, millä perusteella Verohallinto olettaa, että verovelvollinen tulevaisuudessa laiminlyö velvollisuutensa olennaisesti ja jättää siten merkitsemättä yrityksen ennakkoperintärekisteriin. Vaikka elinkeinotoiminnan harjoittamisen kieltoihin ja ennakkoperintärekisteriin pääsyn epäämiseen liittyvät kansalliset säännökset eivät työryhmän arvion mukaan muodostu direktiivin vastaisiksi, työryhmä katsoo, että ne voivat käytännössä muodostua yritystoiminnan uuden alun esteiksi ja että niiden oikeutusta ja kestoja suhteessa yritystoiminnan edistämisen tavoitteisiin olisi perusteltua selvittää tarkemmin. Asiakokonaisuuden yhteiskunnallinen merkitys huomioon ottaen työryhmä pitää toviottavana, että keskustelua elinkeinotoiminnan esteistä jatkettaisiin ja että niiden muutostarpeita kartoitettaisiin erillisenä hankkeena valtioneuvoston piirissä.”

Valtakunnallisessa Yrittäjän talousapu neuvontapalvelussa (nimi vaihtunut 1.6.2021 entinen Yritys-Suomi Talousapu neuvontapalvelu) neuvomme ja autamme talous- ja maksuvaikeuksissa olevia yrityksiä ja yrittäjiä. Palvelulle on myös avattu uudet verkkosivut osoitteella www.yrittajantalousapu.fi.

Leskinen Jari
Etelä-Savon ELY-keskus - TE-asiakspalvelukeskus/Yrittäjän talousapu
neuvontapalvelu